JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

YVES BOT

6 päivänä marraskuuta 2008 [1]

1. Landgericht Mannheimin (Saksa) yhteisöjen tuomioistuimelle esittämä kysymys on asialliselta sisällöltään seuraava: Voiko henkilö, jonka saksalainen ajokortti on väliaikaisesti peruutettu vuonna 1997 rattijuopumuksen vuoksi ja joka ei ole tämän jälkeen osoittanut soveltuvuuttaan moottoriajoneuvon kuljettamiseen, vedota itävaltalaiseen ajokorttiin, joka hänelle oli myönnetty vuonna 1964?

2. Tämä ennakkoratkaisupyyntö on hieman erilainen kuin muut yhteisöjen tuomioistuimen ratkaistavaksi tähän mennessä saatetut ajokorttiasiat siksi, että tässä asiassa henkilöllä on kaksi ajokorttia, jotka on myönnetty eri jäsenvaltioissa, ja hän on saanut ne ennen kuin Itävallan tasavalta liittyi Euroopan unioniin vuonna 1995.

3. Tämän ajankohdan kannalta relevantteja yhteisön säännöksiä ovat yhteisön ajokortin käyttöönotosta 4.12.1980 annettu neuvoston direktiivi 80/1263/ETY, [2] yhteisön ajokortista 29.7.1991 annettu neuvoston direktiivi 91/439/ETY [3] sekä tiettyjen ajokorttiluokkien välisistä vastaavuuksista 21.3.2000 tehty komission päätös 2000/275/EY. [4]

4. Yhteisöjen tuomioistuimen on siis ensin ratkaistava, onko henkilöllä voinut tämän lainsäädännön mukaan pätevästi olla tällaisessa tapauksessa kaksi ajokorttia, vaikka direktiivin 91/439 7 artiklan 5 kohdassa säädetään, että henkilöllä voi olla vain yhden jäsenvaltion antama ajokortti.

5. Sitten yhteisöjen tuomioistuin joutuu taas kerran paneutumaan tämän direktiivin 8 artiklan 2 ja 4 kohdan tulkintaan. Näissä säännöksissä jäsenvaltioille annetaan mahdol-

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.

2 – EYVL L 375, s. 1. Direktiivi tuli voimaan 1.1.1983.

3 – EYVL L 237, s. 1. Direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna 29.9.2003 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1882/2003 (EUVL L 284, s. 1; jäljempänä direktiivi 91/439).

4 – EYVL L 91, s. 1.

lisuus kieltäytyä tunnustamasta toisen jäsenvaltion antamaa ajokorttia silloin, kun ajokortin haltijan ajo-oikeutta on toisen jäsenvaltion alueella rajoitettu, se on siellä poistettu taikka määräaikaisesti tai pysyvästi peruutettu.

I Oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeus*

1. Direktiivi 80/1263

6. Tässä ratkaisuehdotuksessa esitän syyt, joiden vuoksi katson, että direktiivin 91/439 7 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että henkilöllä voi olla kaksi ajokorttia. Näin on silloin, kun ensimmäinen, kolmannen valtion myöntämä ajokortti on saatu ennen direktiivin 80/1263 voimaatuloa ja kun tämä henkilö, jolla on jo ennen direktiivin 91/439 voimaantuloa ollut yhteisön alueella tunnustettu ajokortti, suorittaa ajokortin myöntämiseltä edellytetyn kokeen soveltuvuudestaan moottoriajoneuvon kuljettamiseen.

8. Direktiivillä 80/1263 otettiin käyttöön yhteisön mallin mukainen ajokortti henkilöiden liikkuvuuden helpottamiseksi yhteisössä tai sijoittautumisen helpottamiseksi tilanteessa, jossa henkilö muuttaa johonkin muuhun kuin ajokortin myöntäneeseen jäsenvaltioon.

9. Direktiivin 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan yhteisön mallin mukainen ajokortti oikeuttaa kuljettamaan moottoriajoneuvoa sekä kansallisessa että kansainvälisessä liikenteessä.

7. Seuraavassa teen selkoa myös siitä, minkä vuoksi direktiivin 8 artiklan 2 ja 4 kohtaa on mielestäni tulkittava siten, etteivät nämä säännökset ole esteenä sille, että jäsenvaltio kieltäytyy pääasiassa vallitsevissa olosuhteissa tunnustamasta jonkin toisen jäsenvaltion aiemmin myöntämän ajokortin pätevyyttä.

10. Direktiivin 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltion myöntämän ajokortin haltijan, joka asuu

jonkin toisen jäsenvaltion alueella, on vuoden kuluessa asuinpaikan hankkimisesta vaihdettava ajokorttinsa ja asuinpaikan jäsenvaltion on myönnettävä hänelle ajokortti vastaavaa ajoneuvoluokkaa tai -luokkia varten.

11. Direktiivin 80/1263 8 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan vaihdon suorittavan jäsenvaltion on palautettava vanha ajokortti sen myöntäneen jäsenvaltion viranomaisille.

2. Direktiivi 91/439

12. Direktiivillä 91/439 kumottiin 1.7.1996 direktiivi 80/1263 ja otettiin käyttöön ajokorttien vastavuoroisen tunnustamisen periaate. [5]

13. Direktiivin 91/439 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa vahvistetaan vähimmäisvaatimukset, joiden täyttyessä ajokortti on myönnettävä, ja myöntämisen edellytykseksi se, että henkilö läpäisee ajotaitoa koskevan kokeen ja ajokokeen ja täyttää terveydelliset vaatimukset.

14. Tässä säännöksessä viitataan liitteessä III oleviin 14.1 ja 15 kohtaan, joissa todetaan lisäksi, että ajokorttia ei saa antaa eikä uudistaa hakijoille tai kuljettajille, jotka ovat alkoholi- tai huumausaineriippuvaisia tai jotka säännöllisesti käyttävät tai väärinkäyttävät tällaisia huumaavia aineita, vaikkei riippuvuutta olisikaan.

15. Direktiivin 91/439 7 artiklan 5 kohdan mukaan henkilöllä voi olla vain yhden jäsenvaltion antama ajokortti.

16. Direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetään lisäksi, että se jäsenvaltio, jossa toisen jäsenvaltion antaneen ajokortin haltijalla on vakituinen asuinpaikka, saa soveltaa kansallisia ajo-oikeuden rajoittamista tai poistamista taikka sen määräaikaista tai pysyvää peruuttamista koskevia kansallisia säännöksiä jonkin toisen jäsenvaltion myöntämän ajokortin haltijaan.

5 – Ks. 1 artiklan 2 kohta.

17. Direktiivin 8 artiklan 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltio voi kieltäytyä [tunnustamasta] toisen jäsenvaltion sellaiselle henkilölle antamaa ajokorttia, johon ensin mainitun jäsenvaltion alueella on kohdistettu jokin 2 kohdassa mainittu toimenpide.

Jäsenvaltio voi samoin kieltäytyä antamasta [ajo]korttia hakijalle, johon on kohdistettu tällainen toimenpide toisessa jäsenvaltiossa.”

3. Päätös 2000/275

18. Direktiivin 91/439 mukaan jäsenvaltioiden on vahvistettava ennen kyseisen direktiivin täytäntöönpanoa myönnettyjen ajokorttien luokkien ja sen 3 artiklassa määriteltyjen luokkien väliset vastaavuudet. [6] Päätöksellä 2000/275 vahvistetaan näiden kahden ajokorttiryhmän vastaavuustaulukot. [7]

6 – Ks. direktiivin 91/349 10 artiklan ensimmäinen kohta ja päätöksen 2000/275 johdanto-osan 3 kohta.

7 – Ks. päätöksen 2000/275 2 artikla.

19. Itävallassa 1.1.1956–1.11.1997 myönnettyjen ajokorttien mallit ovat tämän päätöksen liitteessä, ja niiden on näin tunnustettu vastaavan yhteisön mallia.

B *Kansalliset oikeussäännöt*

20. Ajo-oikeudesta tieliikenteessä annetun asetuksen (Verordnung über die Zulassung von Personen zum Straβenverkehr, jäljempänä FeV) 28 §:n 1 momentissa säädetään, että Euroopan unionin jäsenvaltion myöntämän ajokortin haltijalla on oikeus kuljettaa moottoriajoneuvoa Saksan liittotasavallassa.

21. Tätä oikeutta ei kuitenkaan FeV:n 28 §:n 4 momentin 3 kohdan mukaan ole henkilöllä, jonka ajo-oikeus Saksassa on tuomioistuimen päätöksellä väliaikaisesti tai pysyvästi peruutettu taikka hallintoviranomaisen välittömästi täytäntöönpantavissa olevalla tai lainvoimaisella päätöksellä peruutettu.

22. Saksan rikoslain (Strafgesetzbuch) 69 §:n 1 momentin mukaan rikosasiassa toimivaltainen tuomioistuin voi peruuttaa tieliikennerikoksesta tuomitun henkilön ajo-

oikeuden, jos henkilön katsotaan olevan soveltumaton kuljettamaan moottoriajoneuvoa. Rikoslain 69 a §:n mukaan tuomioistuimen on tällöin samalla määrättävä uuden ajo-oikeuden hakemista koskevasta määräaikaisesta kiellosta, jonka pituus voi olla kuudesta kuukaudesta viiteen vuoteen.

23. FeV:n 20 §:ssä ja 11 §:ssä, johon siinä viitataan, säädetään uuden ajokortin myöntämisestä sen jälkeen, kun ajo-oikeus on peruutettu tai kun ajo-oikeudesta on luovuttu, ja siltä edellytetään, että hakija täyttää asetetut fyysiset ja psyykkiset vaatimukset. Näyttö tästä voidaan esittää toimittamalla näitä koskeva lääketieteellis-psykologinen lausunto.

24. Lisäksi tieliikennelain (Straβenverkehrsgesetz) 21 §:n mukaan ilman ajo-oikeutta ajoneuvoa kuljettavalle henkilölle voidaan määrätä vankeutta korkeintaan vuosi ja sakkoa.

II Tosiseikat ja oikeudenkäynti pääasiassa

25. Itävallan viranomaiset olivat myöntäneet ajokortin 28.10.1964 Schwarzille, joka on Itävallan kansalainen. Hän muutti tämän jälkeen asumaan vakituisesti Saksaan, ja Saksan viranomaiset myönsivät hänelle vuonna 1968 hakemuksesta saksalaisen ajokortin hänellä olevan itävaltalaisen ajokortin perusteella. Itävaltalainen ajokortti jäi Schwarzin haltuun.

26. Schwarz luovutti 9.5.1988 saksalaisen ajokorttinsa toimivaltaisille Saksan viranomaisille. Tämän jälkeen hän haki uutta saksalaista ajokorttia 11.11.1993. Hän läpäisi Saksan lainsäädännössä edellytetyn fyysisiä ja psyykkisiä vaatimuksia koskevan kokeen. Ordnungsamt Mannheim (Mannheimin poliisiviranomainen) myönsi hänelle uuden ajokortin 3.5.1994, eikä hänen itävaltalaista ajokorttiaan otettu häneltä pois.

27. Amtsgericht Mannheim tuomitsi Schwarzin 1.12.1997 40:een 50 Saksan markan suuruiseen päiväsakkoon, koska hän oli kuljettanut moottoriajoneuvoa alkoholin vaikutuksen alaisena. Hänen saksalainen ajokorttinsa peruutettiin väliaikaisesti, ja hänelle määrättiin kielto hakea uutta ajokorttia kuuden kuukauden ajaksi. Saadakseen uuden ajokortin Schwarzin piti Saksan lainsäädännön mukaan uudelleen osoittaa soveltuvuutensa moottoriajoneuvon kuljettamiseen toimittamalla lausunto fyysisten ja psyykkisten vaatimusten täyttymisestä.

28. Schwarz haki 24.7.2000 uutta ajokorttia Ordnungsamt Mannheimilta. Tämä viranomainen hylkäsi 2.4.2001 tekemällään päätöksellä Schwarzin hakemuksen, koska tämä ei ollut toimittanut edellytettyä lausuntoa fyysisten ja psyykkisten vaatimusten täyttymisestä.

29. Amtsgericht Mannheim tuomitsi 30.1.2006 Schwarzin 30:een 25 euron suuruiseen päiväsakkoon, koska hänen oli todettu syyllistyneen 11.4.2005 moottoriajoneuvon kuljettamiseen ilman ajokorttia.

30. Toisen kerran Mannheimissa 23.12.2005 liikenteen valvonnassa suoritetussa tarkastuksessa Schwarz esitti itävaltalaisen ajokorttinsa, joka hänellä oli edelleen hallussaan, koska korttia ei ollut otettu pois saksalaista ajokorttia myönnettäessä vuonna 1968 eikä vuonna 1994. Kysymys itävaltalaisen kortin pätevyydestä tuli esiin tällä tavoin.

31. Amtsgericht Mannheim vapautti Schwarzin 22.6.2008 antamallaan tuomiolla syytteestä, joka koski moottoriajoneuvon kuljettamista Saksassa ilman pätevää ajokorttia.

32. Staatsanwaltschaft Mannheim (Mannheimin syyttäjäviranomainen) valitti tuomiosta Landgericht Mannheimiin. Syyttäjä vaati Schwarzin tuomitsemista rangaistukseen, koska hän oli 23.12.2005 kuljettanut moottoriajoneuvoa ilman pätevää ajokorttia.

III Ennakkoratkaisukysymykset

33. Landgericht Mannheim päätti lykätä asian käsittelyä, koska se ei ollut varma siitä, oliko itävaltalaista ajokorttia pidettävä pätevänä, ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko yhteisön oikeuden perusteella mahdollista, että EU:n kansalaisella on direktiivin 91/439/ETY 7 artiklan 5 kohdan vastaisesti pätevä saksalainen ajokortti ja sen lisäksi toisessa jäsenvaltiossa myönnetty ajokortti, joista molemmat on hankittu ennen toisen jäsenvaltion liittymistä EU:hun, ja – toissijaisesti –

2) onko ennen 1.1.1999 annetun [ajo-oikeusasetuksen (Fahrerlaubnisverordnung)] voimaantuloa tapahtuneella, Saksassa myöhemmin myönnetyn toisen ajokortin väliaikaisella peruuttamisella rattijuopumuksen vuoksi se oikeudellinen seuraus, ettei Saksassa

tarvitse toisen valtion EU:hun liittymisen jälkeen enää tunnustaa myöskään toisessa valtiossa aiemmin myönnetyn ensimmäisen ajokortin pätevyyttä, vaikka Saksassa määrätty uuden ajokortin hakemista koskeva väliaikainen kielto on jo päättynyt?”

IV Arvio

34. Schwarz on itävaltalaisen ja saksalaisen ajokortin haltija. Ajokortit oli myönnetty ennen Itävallan tasavallan liittymistä Euroopan unioniin. Schwarzin saksalainen ajokortti peruutettiin väliaikaisesti. Joitakin vuosia tämän jälkeen Schwarz oli Saksassa liikenteen valvonnassa suoritetussa tarkastuksessa esittänyt toimivaltaisille viranomaisille itävaltalaisen ajokorttinsa.

35. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa tietää, onko Schwarz syyllistynyt moottoriajoneuvon kuljettamiseen ilman ajokorttia vai onko Saksan viranomaisten katsottava itävaltalainen ajokortti pätevä huolimatta siitä, että saksalainen ajokortti oli väliaikaisesti peruutettu.

36. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy siis yhteisöjen tuomioistuimelta sitä, voiko unionin jäsenvaltion kansalaisella pääasian kaltaisessa tapauksessa olla kaksi ajokorttia, kun otetaan huomioon, että direktiivin 91/439 7 artiklan 5 kohdassa säädetään, että henkilöllä voi olla vain yksi ajokortti.

37. Sen varalta, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, kansallinen tuomioistuin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta vastaamaan siihen, onko direktiivin 91/439 8 artiklan 2 ja 4 kohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltio voi kieltäytyä tunnustamasta sellaisen ajokortin pätevyyttä, jonka jokin toinen jäsenvaltio on ennen liittymistään Euroopan unioniin myöntänyt henkilölle, jonka ajokortti on ensin mainitun jäsenvaltion alueella väliaikaisesti peruutettu.

38. Ensin teen selkoa siitä, millä tavoin direktiivin 91/439 7 artiklan 5 kohdan sisältö on ymmärrettävä, ja tämän jälkeen esitän syyt, joiden perusteella katson, että Schwarz voi pätevästi olla kahden ajokortin haltija. Lopuksi selitän, minkä vuoksi Saksan liittotasavalta voi mielestäni kuitenkin olla tunnustamatta itävaltalaisen ajokortin pätevyyttä sillä perusteella, että saksalainen ajokortti oli väliaikaisesti peruutettu.

A *Alustavia huomioita*

39. Ensin on siis tarkasteltava direktiivin 91/439 7 artiklan 5 kohdan sisältöä osana direktiivillä toteutettua järjestelmää.

40. Direktiivillä 91/439 pyritään turvaamaan henkilöiden vapaa liikkuvuus ja parantamaan liikenneturvallisuutta unionin alueella. [8]

41. Tätä silmällä pitäen direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden myöntämät ajokortit on tunnustettava vastavuoroisesti. Tämä tunnustamisvelvollisuus antaa yhteisön kansalaisille mahdollisuuden liikkua vapaasti unionin 27 jäsenvaltiossa vain yhdellä ajokortilla.

42. Tässä säännöksessä tarkoitettua ajokorttien vastavuoroista tunnustamista koskevaa periaatetta täydennetään direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa säätämällä, että henkilö voi olla vain yhden ajokortin haltija. Koska jäsenvaltiolla on velvollisuus tunnustaa toisen jäsenvaltion myöntämä ajokortti, oikeuttaa jo tämä ajokortti liikkumaan vapaasti yhteisön alueella.

43. Se, että henkilöllä voi olla vain yksi ajokortti, on mielestäni myös hyvä keino niiden rajoittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi, jotka jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat määrätä tämän ajokortin haltijalle. Se, että oikeus moottoriajoneuvon kuljettamiseen konkretisoituu yhden ajokortin periaatteeksi, estää sen, että ajokortin haltija voisi silloin, kun ajokortti on väliaikaisesti peruutettu, vedota toiseen ajokorttiin ja kiertää tällä tavoin hänelle määrätyn seuraamuksen.

44. Tämän vuoksi direktiivissä 91/439 säädetään, että toimivaltaiset viranomaiset, jotka vaihtavat toisessa jäsenvaltiossa myönnetyn ajokortin, palauttavat vanhan ajokortin tämän toisen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille. [9] Jos vaihdettavana on kolmannen valtion myöntämä ajokortti, ajokortin haltijan on palautettava vanha ajokortti vaihdon suorittavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille. [10]

45. Tästä seuraa, että ajokorttia vaihdettaessa uuden ajokortin myöntäminen edellyttää vanhan ajokortin palauttamista. Seuraavassa esitän, miksi tätä sääntöä ei voida asian tosiseikkojen tapahtumajärjestyksen vuoksi kuitenkaan soveltaa pääasiassa.

8 – Ks. ensimmäinen perustelukappale.

9 – Ks. direktiivin 8 artiklan 3 kohta.

10 – Ks. direktiivin 8 artiklan 6 kohdan toinen alakohta.

46. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kysymyksiin vastattaessa on siis mielestäni otettava huomioon nämä huomiot.

B *Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

47. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen ensimmäinen kysymys koskee sitä, onko Schwarz voinut pääasiassa vallinneissa olosuhteissa olla pätevästi kahden ajokortin haltija.

48. Seuraavassa käydään lyhyesti läpi pääasian tosiseikat.

49. Oikeudenkäyntiaineiston mukaan Schwarz on saanut itävaltalaisen ajokortin vuonna 1964. Tämän jälkeen hän muutti asumaan Saksaan. Saksan toimivaltaiset viranomaiset myönsivät Schwarzille hakemuksesta saksalaisen ajokortin vuonna 1968 hänen itävaltalaisen ajokorttinsa perusteella. Luovutettuaan saksalaisen ajokorttinsa toimivaltaisille viranomaisille vuonna 1988 Schwarz sai vuonna 1994 uuden saksalaisen ajokortin. Saksan viranomaiset eivät olleet vuonna 1968 eivätkä vuonna 1994 vaatineet, että Schwarz palauttaisi itävaltalaisen ajokorttinsa. Schwarzilla oli siis kaksi ajokorttia aina vuoteen 1997, jolloin hänen saksalainen ajokorttinsa peruutettiin väliaikaisesti rattijuopumuksen vuoksi. Schwarz vetoaa nyt itävaltalaiseen ajokorttiinsa.

50. Edellä esitetyn vuoksi mielestäni toisistaan on pidettävä erillään niiden tosiseikkojen muodostama tilanne, jotka olivat tapahtuneet ennen direktiivin 80/1263 voimaantuloa tai jotka olivat tapahtuneet ennen direktiivin 91/439 voimaantuloa.

51. Itävallan tasavalta ei ollut vielä Euroopan unionin jäsenvaltio, kun ensimmäinen saksalainen ajokortti myönnettiin Schwarzille vuonna 1968. Tuolloin ei myöskään ollut minkäänlaisia ajokorttia koskevia yhteisön säännöksiä tai esimerkiksi säännöksiä kolmannen valtion myöntämän ajokortin vaihtamisesta jäsenvaltion myöntämään ajokorttiin. Saksan liittotasavalta on siis voinut täysin pätevästi myöntää Schwarzille ajokortin vaatimatta tätä palauttamaan itävaltalaista ajokorttiaan.

52. Toista ajokorttia myönnettäessä vuonna 1994 direktiiviä 91/439 ei voitu vielä soveltaa, koska tämän direktiivin 12 artiklan 1 kohdan nojalla jäsenvaltioiden piti antaa lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset direktiivin soveltamiseksi 1.7.1996 alkaen.

53. Direktiivissä 80/1263, jota tuolloin sovellettiin, säädettiin, että kolmannen valtion myöntämä ajokortti, joka oli vaihdettu yhteisön mallin mukaiseen ajokorttiin, piti palauttaa vaihdon suorittaneen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

54. Pääasiassa saksalainen ajokortti myönnettiin 3.5.1994, mutta sitä ei myönnetty itävaltalaisen kortin vaihtamiseksi, vaan myöntäminen perustui tavanomaiseen hakemukseen saada ajokortti, joka oikeuttaa moottoriajoneuvon kuljettamiseen Saksassa.

55. Yhteisön oikeudessa ei tuolloin ollut säännöksiä, jotka olisivat rajoittaneet jäsenvaltion oikeutta myöntää ajokortti henkilölle, joka oli jo ajokortin haltija, eikä Saksan liittotasavallalla ollut käytännössä keinoja selvittää, oliko Schwarzilla jo toinen ajokortti. [11] Tämän vuoksi Schwarz on voinut laillisesti saada toisen ajokortin.

56. Jäsenvaltiot velvoitetaan direktiivin 91/439 1 artiklan 2 kohdassa tunnustamaan ajokortit, jotka on myönnetty ennen ajokortin myöntäneen valtion liittymistä Euroopan unioniin. [12] Direktiivin 7 artiklan 5 kohdalla ei kuitenkaan ole taannehtivaa vaikutusta, eikä se näin velvoita siihen, että tällaisessa tapauksessa ensimmäinen ajokortti joko katsotaan automaattisesti menetetyksi tai toinen ajokortti mitättömäksi.

57. Sitä vastoin, jotta direktiivin 91/439 voimaantulon eli 1.7.1996 jälkeen sen

11 – Yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi aikaisemmin saatetut ajokorttiasiat osoittavat, että senkin jälkeen, kun direktiivi 91/439 ja kielto olla useamman kuin yhden ajokortin haltija tulivat voimaan, käytännössä on ollut hyvin vaikea selvittää, onko henkilöllä jo jonkin toisen jäsenvaltion myöntämä ajokortti. On varmaa, että ajokortin myöntävän jäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla on jatkossakin vaikeuksia, niin kauan kuin tieliikenteessä moottoriajoneuvoa kuljettavien henkilöiden ajokorttirekisteriä ei ole saatu toimimaan koko unionin alueen kattavan verkoston muodossa. Ajokorteista 20.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/126/EY (EUVL L 403, s. 18), jonka tarkoituksena on korvata direktiivi 91/439 ja joka tulee voimaan 19.1.2013, 7 artiklan 5 kohdan b, c, ja d alakohdassa säädetään nimenomaisesti, että jäsenvaltion on kieltäydyttävä myöntämästä ajokorttia henkilölle, jolla on jo ajokortti. Siinä säädetään edelleen, että jäsenvaltion on tarkistettava asia muilta jäsenvaltioilta, jos on perusteltua syytä epäillä, että hakija on ennestään jonkin toisen ajokortin haltija. Tämä vaatimus edellyttää, että jäsenvaltioiden on käytettävä EU:n ajokorttiverkostoa sitten, kun se on toiminnassa.

12 – Ks. päätöksen 2000/275 johdanto-osan 1 kohta. On muistettava, että Itävallan viranomaisten 1.1.1956–1.11.1997 myöntämät ajokortit on tunnustettu yhteisön mallia vastaaviksi.

7 artiklan 5 kohdalla olisi tehokas vaikutus, on mielestäni välttämätöntä, että asianomaisella henkilöllä on vain yksi ajokortti.

58. Mielestäni on siis johdonmukaista, että tämän päivän jälkeen myönnetty ajokortti katsotaan mitättömäksi, jos sen haltijalla on jo yhteisön alueella tunnustettu ajokortti.

59. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella katson siis, että Schwarz on pääasiassa kyseessä olevassa tilanteessa voinut olla kahden pätevän ajokortin haltija, minkä ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin ja Euroopan yhteisöjen komissio myös näyttävät myöntävän. [13]

60. Se, että Schwarzilla on näissä erityisissä olosuhteissa voinut olla kaksi pätevää ajokorttia, ei voi kuitenkaan antaa hänelle mahdollisuutta kiertää Saksan viranomaisten vuonna 1997 tekemää päätöstä ajokortin väliaikaisesta peruuttamisesta ja velvollisuutta suorittaa moottoriajoneuvon kuljettamiselta edellytettyä fyysistä ja psyykkistä soveltuvuutta koskevaa koetta.

13 – Ks. ennakkoratkaisupyynnön 11 kohta ja komission huomautusten 22–26 kohta.

C *Toinen ennakkoratkaisukysymys*

61. Nyt on siis ratkaistava se, vaikuttaako Saksan viranomaisten saksalaista ajokorttia koskeva päätös sen väliaikaisesta peruuttamisesta myös itävaltalaisen ajokortin pätevyyteen ja estääkö mainittu peruuttaminen Schwarzia vetoamasta tähän ajokorttiin.

62. Komissio näyttää myöntävän, ettei peruuttamispäätös vaikuta itävaltalaiseen ajokorttiin. Se katsoo, että jos itävaltalainen ajokortti olisi myönnetty hetkellä, jolloin toisen ajokortin peruuttamispäätöksen vaikutukset eivät olisi vielä lakanneet, Saksan liittotasavalta olisi voinut direktiivin 91/439 8 artiklan 2 ja 4 kohdan nojalla kieltäytyä tunnustamasta itävaltalaista ajokorttia. Komissio toteaa kuitenkin, että itävaltalaista ajokorttia myönnettäessä sen haltijan toinen ajokortti ei ollut peruutettuna, ja katsoo tämän johdosta, että saksalaisten viranomaisten on tunnustettava itävaltalainen ajokortti siitä huolimatta, että saksalainen ajokortti oli väliaikaisesti peruutettu.

63. En voi yhtyä tähän kantaan seuraavista syistä.

64. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ajokorttien vastavuoroisen tunnustamisen velvollisuus on tosin voimassa ilman muodollisuuksia, eikä jäsenvaltioilla ole minkäänlaista harkintavaltaa näiden vaatimusten täyttämiseksi toteutettavien toimenpiteiden suhteen. [14]

65. Direktiivin 91/439 8 artiklan 2 ja 4 kohdassa säädetään kuitenkin selvästi poikkeuksesta tähän periaatteeseen säätämällä, että jäsenvaltio voi kieltäytyä tunnustamasta toisen jäsenvaltion myöntämää ajokorttia, jos kortin haltijaan kohdistuu ensin mainitussa jäsenvaltiossa ajo-oikeuden rajoitus, poistaminen tai määräaikainen tai pysyvä peruuttaminen.

66. Kuten totesin yhdistetyissä asioissa Wiedemann ja Funk ja yhdistetyissä asioissa Zerche ym. 26.6.2008 esittämäni ratkaisuehdotuksen 58 kohdassa, [15] jäsenvaltio voi tämän säännöksen nojalla varmistaa, etteivät henkilöt, joiden se katsoo lakisääteisen ja yhteisön säännösten mukaisen menettelyn jälkeen olevan soveltumattomia moottoriajoneuvon kuljettamiseen näiden aiheuttaman vaaran vuoksi, voi vedota toisen jäsenvaltion myöntämään ajokorttiin.

67. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin todennut, että jäsenvaltio ei voi kieltäytyä tunnustamasta toisen jäsenvaltion myöntämää ajokorttia tilanteessa, jossa henkilön ensimmäinen ajokortti on ensin mainitun jäsenvaltion alueella väliaikaisesti peruutettu, jos toinen ajokortti on myönnetty sen jälkeen, kun uuden ajokortin hakemista koskeva, peruuttamispäätökseen liitetty väliaikainen kielto on päättynyt. [16] Näin on myös silloin, kun peruuttamispäätökseen ei ole liitetty uuden ajokortin hakemista koskevaa väliaikaista kieltoa ja kun uusi ajokortti on myönnetty peruuttamispäätöksen jälkeen. [17]

68. Edellä mainituissa asiassa Kapper ja asiassa Kremer niiden ajokorttien haltijat, joiden pätevyys oli riitautettu, olivat saaneet ajokorttinsa peruuttamispäätöksen jälkeen tai uuden ajokortin hakemista koskevan väliaikaisen kiellon päättymisen jälkeen. Toimivaltaiset viranomaiset olivat kuitenkin kyenneet selvittämään direktiivin 91/439 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti sen, olivatko kyseiset henkilöt uudelleen soveltuvia moottoriajoneuvon kuljettamiseen, ja sen, voitiinko heitä pitää vaarattomina.

69. Pääasiassa tilanne ei ole tämä. Schwarz oli saanut itävaltalaisen ajokorttinsa 43 vuotta ennen syyllistymistään lainvastaiseen tekoon, jonka perusteella hänen saksalainen ajokorttinsa peruutettiin väliaikaisesti. Lisäksi Ordnungsamt Mannheim kieltäytyi 2.4.2001

14 – Ks. mm. asia C-230/97, Awoyemi, tuomio 29.10.1998 (Kok. 1998, s. I-6781, 41 ja 42 kohta).

15 – Yhdistetyt asiat C-329/06 ja C-343/06, tuomio 26.6.2008 (Kok. 2008, s. I-4635) sekä yhdistetyt asiat C-334/06–C-336/06, tuomio 26.6.2008 (Kok. 2008, s. I-4691).

16 – Ks. asia C-476/01, Kapper, tuomio 29.4.2004 (Kok. 2004, s. I-5205, 76 kohta).

17 – Asia C-340/05, Kremer, määräys 28.9.2006 (34 ja 35 kohta).

myöntämästä hänelle uutta ajokorttia siksi, ettei hän ollut esittänyt edellytettyä fyysisiä ja psyykkisiä vaatimuksia koskevaa lausuntoa eikä näin siis osoittanut olevansa uudelleen soveltuva moottoriajoneuvon kuljettamiseen.

70. Mikään viranomainen ei näin ole saksalaisen ajokortin väliaikaisen peruuttamisen ja uuden ajokortin hakemista koskevan kuuden kuukauden mittaisen kiellon jälkeen voinut tarkistaa hänen soveltuvuuttaan moottoriajoneuvon kuljettamiseen. Pelkästään se, että henkilöllä on ajokortti, jonka hän on saanut vuosikausia ennen syyllistymistään lainvastaiseen tekoon, ei myöskään voi olla tae siitä, että Schwarz täyttää direktiivin 91/439 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut terveysvaatimukset.

71. Direktiivin liitteessä III olevissa 14.1 ja 15 kohdassa todetaan, että ajokorttia ei voida myöntää tai uudistaa henkilöille, jotka ovat alkoholi- tai huumausaineriippuvaisia tai jotka säännöllisesti käyttävät tai väärinkäyttävät tällaisia huumaavia aineita, vaikkei riippuvuutta olisikaan.

72. Fyysisiä ja psyykkisiä vaatimuksia koskeva lausunto, jota Saksan viranomaiset edellyttävät edellä mainittujen kohtien mukaisesti uuden ajokortin myöntämiseltä, mahdollistaa juuri sen selvittämisen, onko sellainen henkilö, jonka ajokortti on peruutettu rattijuopumuksen vuoksi, soveltuva moottoriajoneuvon kuljettamiseen.

73. Jos hyväksyttäisiin se, että Schwarz voi vedota itävaltalaiseen ajokorttiinsa, vaikka hän ei ole suorittanut ainuttakaan koetta, joka osoittaisi hänen soveltuvan moottoriajoneuvon kuljettamiseen, kierrettäisiin näin direktiivillä 91/439 laadittuja turvallisuussääntöjä ja omaksuttaisiin liikenneturvallisuuden parantamiseen tähtäävän direktiivin tavoitteen vastainen kanta.

74. Tämä on nimenomaisesti syy, jonka vuoksi direktiivissä säädetään, että henkilöllä voi olla vain yksi ajokortti. Se, että henkilöllä jossakin erityistapauksessa, kuten pääasiassa, on kaksi ajokorttia, ei saa vaarantaa direktiivin 91/439 kummankaan tavoitteen toteutumista, eli henkilöiden vapaan liikkuvuuden helpottamista ajokorttien vastavuoroisen tunnustamisen avulla ja liikenneturvallisuuden parantamista.

75. Toisin sanoen, vaikka Schwarz voi olla kahden ajokortin haltija, hänellä on vain yksi ajo-oikeus.

76. Olisi vastoin direktiiviä 91/439 sallia se, että henkilö, joka on syyllistynyt törkeään tieliikennerikokseen, voi vedota toiseen ajokorttiin, kun vielä on niin, ettei tämän henkilön soveltuvuutta moottoriajoneuvon kuljettamiseen ole uudelleen osoitettu.

79. Seuraavassa esitän ennen lopullista ratkaisuehdotusta direktiiviin 91/439 ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön perustuvan yleisen systemaattisen kaavion siitä, miten ajokorttien vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta on sovellettu, ja tätä periaatetta koskevista poikkeuksista.

77. Edellä esitetyn johdosta katson, että jäsenvaltio voi direktiivin 91/439 8 artiklan 2 ja 4 kohdan nojalla kieltäytyä tunnustamasta jonkin toisen jäsenvaltion aiemmin myöntämän ajokortin pätevyyttä tilanteessa, jossa henkilön myöhempi ajokortti on ensin mainitun jäsenvaltion alueella väliaikaisesti peruutettu.

80. Direktiivin 91/439 mukaan

– yhteisön kansalaisella voi olla vain yhden jäsenvaltion antama ajokortti

78. Kaiken edellä esitetyn perusteella direktiivin 91/439 7 artiklan 5 kohtaa on mielestäni tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että henkilö voi olla kahden ajokortin haltija sekä silloin, kun ensimmäinen, kolmannen valtion myöntämä ajokortti on saatu ennen direktiivin 80/1263 voimaantuloa, että silloin, kun tämä henkilö, jolla on jo ennen direktiivin 91/439 voimaantuloa ollut yhteisön alueella tunnustettu ajokortti, suorittaa ajokortin myöntämiseltä edellytetyn kokeen soveltuvuudestaan moottoriajoneuvon kuljettamiseen. Direktiivin 91/439 8 artiklan 2 ja 4 kohtaa on kuitenkin mielestäni tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että jäsenvaltio kieltäytyy pääasiassa vallitsevissa olosuhteissa tunnustamasta jonkin toisen jäsenvaltion aiemmin myöntämän ajokortin pätevyyttä.

– jäsenvaltio ei voi myöntää ajokorttia henkilölle, jonka asuinpaikka on ollut sen alueella alle kuusi kuukautta, tai henkilölle, joka on alkoholi- tai huumausaineriippuvainen

– jäsenvaltion myöntämä ajokortti on tunnustettava vastavuoroisesti muiden jäsenvaltioiden alueella

– jäsenvaltio voi kuitenkin tietyin edellytyksin soveltaa ajokortin haltijaan kansallisia ajo-oikeuden rajoittamista tai poistamista taikka sen määräaikaista tai pysyvää peruuttamista koskevia kansallisia säännöksiä

– jäsenvaltiot ovat velvollisia toimimaan lojaalissa yhteistyössä.

81. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan

– yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Awoyemi antamassaan tuomiossa todennut, että ajokorttien vastavuoroisen tunnustamisen velvollisuus on voimassa ilman muodollisuuksia eikä jäsenvaltioilla ole minkäänlaista harkintavaltaa näiden vaatimusten täyttämiseksi toteutettavien toimenpiteiden suhteen [18]

– se on edellä mainitussa asiassa Kapper antamassaan tuomiossa sekä asiassa Halbritter [19] ja edellä mainitussa asiassa Kremer antamissaan määräyksissä todennut, että silloin, kun uuden ajokortin hakemista koskeva, peruuttamispäätökseen liitetty väliaikainen kielto on päättynyt asuinpaikan jäsenvaltion alueella tai kun peruuttamispäätökseen ei ole liitetty tällaista väliaikaista kieltoa, jäsenvaltio ei voi kieltäytyä tunnustamasta sellaisten ajokorttien pätevyyttä, jotka jokin toinen jäsenvaltio on myöntänyt tämän jälkeen

– se on vahvistanut edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Wiedemann ja Funk antamassaan tuomiossa poikkeuksen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen toteamalla, että jäsenvaltio voi kieltäytyä tunnustamasta henkilölle, jonka ajokortti on peruutettu sen alueella liittämällä peruuttamiseen kielto hakea uutta ajokorttia, sellaista uutta ajokorttia, jonka jokin toinen jäsenvaltio on myöntänyt väliaikaisen kiellon voimassaolon aikana, [20] ja

– yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että henkilö, jonka ajo-oikeutta on rajoitettu, ei voi saada ajokorttia asuinpaikkaa koskevan edellytyksen vastaisesti. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että asuinpaikkaa koskevan edellytyksen tarkoituksena on torjua ”ajokorttiturismia”, sillä ajokortin myöntämisedellytyksiä koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä ei ole täydellisesti yhdenmukaistettu. Periaate on erityisen tärkeä, koska sitä on pidettävä ennakkoedellytyksenä, jonka avulla voidaan varmistaa muiden direktiivissä 91/439 asetettujen edellytysten täyttyminen. [21] Yhteisöjen tuomioistuin painotti tässä erityisesti liikenneturvallisuuden vaatimusta.

18 – 41 ja 42 kohta.

19 – Asia C-227/05, määräys 6.4.2006.

20 – Ks. em. yhdistetyt asiat Wiedemann ja Funk, tuomion 65 kohta.

21 – Ibidem, 68–71 kohta. Ks. myös em. asia Zerche ym., tuomion 65–68 kohta.

82. Edellä esitetyn perusteella on selvää, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö on, sellaisena kuin olen sen tässä ymmärtänyt, tasapainoinen ja ilmentää tarvetta liittää toisiinsa liikkumisvapauden vaatimus ja tarve taata kaikille tätä vapautta käyttäville välttämättömät, turvalliset olosuhteet.

83. On aiheellista todeta, että liikkumisvapaus voi toteutua konkreettisesti vain, jos kansalaiset eivät vapautensa käyttämisen vuoksi joudu perusteettomaan vaaraan. Henkilö, joka on tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen päätöksellä todettu soveltumattomaksi moottoriajoneuvon kuljettamiseen mutta joka kuitenkin kuljettaa ajoneuvoa voimassa olevassa direktiivissä asetettuja vaatimuksia täyttämättä, luo nähdäkseni tällaisen vaaratilanteen.

84. Tämän vuoksi katson, että vastaisuudessa tällaisia tilanteita ei kyetä, yhteisön lainsäädännön tämänhetkinen tila huomioon ottaen, estämään vain oikeuskäytännöllä.

85. Esillä oleva asia – vaikka yhteisöjen tuomioistuin omaksuisikin tässä ratkaisuehdotuksessa esitettävän ratkaisun – osoittaa kiistattomasti sen, että direktiivi 91/439 jättää tähän oikeudellisen aukon. Vaikka asia ratkaistaisiin niin kuin jäljempänä ehdotan, eli siten että Saksan liittotasavallan katsotaan perustellusti kieltäytyneen hyväksymästä Schwarzin itävaltalaisen ajokortin pätevyyttä, tämä voisi hankaluuksitta liikkua ajokortillaan muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa, joissa hän loisi samanlaisen vaaratilanteen kuin Saksassa.

86. Tästä syystä olisi mielestäni tärkeää, että yhteisön lainsäätäjä puuttuu kysymykseen asianmukaisen ratkaisun löytämiseksi siihen.

V Ratkaisuehdotus

87. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi Landgericht Mannheimin esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

Yhteisön ajokortista 29.7.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/439/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 29.9.2003 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1882/2003, 7 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole

esteenä sille, että henkilö voi olla kahden ajokortin haltija sekä silloin, kun ensimmäinen, kolmannen valtion myöntämä ajokortti on saatu ennen yhteisön ajokortin käyttöönotosta 4.12.1980 annetun neuvoston direktiivin 80/1263/ETY voimaantuloa, että silloin, kun tämä henkilö, jolla on jo ennen direktiivin 91/439 voimaantuloa ollut yhteisön alueella tunnustettu ajokortti, suorittaa ajokortin myöntämiseltä edellytetyn kokeen soveltuvuudestaan moottoriajoneuvon kuljettamiseen.

Direktiivin 91/439, sellaisena kuin se on asetuksella N:o 1882/2003 muutettuna, 8 artiklan 2 ja 4 kohtaa on kuitenkin tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että jäsenvaltio kieltäytyy pääasiassa vallitsevissa olosuhteissa tunnustamasta jonkin toisen jäsenvaltion aiemmin myöntämän ajokortin pätevyyttä.